

SBORNÍK

PRO EXLIBRIS
A DROBNOU GRAFIKU
2024

Vydal Spolek sběratelů a přátel exlibris v roce 2024

Redaktor Ladislav Žák

Redakční kruh: Luděk Kříž, Miroslav Petřík, Alois Sassmann

Konzultant: Felix Černocho

Jazyková korektura: Albína Měchurová a Iva Žáková

Překlady: Ladislav Žák, (jun.et sen.)

Návrh obálky s využitím grafik Jiřího Boudy a grafické zpracování

včetně ilustračního doprovodu Jiřího Boudy, Cyrila Boudy, Jany Boudové,

Jaroslava Lukavského a Zdeňka Mězla provedla Stáňa Laňková

Vydání první, 192 stran

Náklad 500 ks

Výroba FASTR typ-o-tisk, Praha 5

Za obsah článků odpovídají autoři:

Ivo Barteček, Pavel Beneš, Petr Brátka, Jaroslav Čada, Felix Černocho, Karel Demel, Břetislav Ditrych, František Dvořáček, Gustav Erhart, Jiří Hlinovský, Helena Knoblochová, Jaroslav Kopecký, Karel Kropík, Jana Parýzková, Miroslav Petřík, Alois Sassmann, Pavel Šmidrkal, Martina Vyšohlídová, Ladislav Žák, Karel Žižkovský a redakce

Zveřejněná drobná grafika pochází ze sbírek autorů jednotlivých článků, jejich přátel a Knihovny Květu. Několik málo výjimečných případů bylo řešeno vzájemnou dohodou nebo smlouvou. Příkladem může být smlouva uzavřená s Knihovnou Národního muzea v Praze.

Za přípravu podkladů děkujeme René Krausovi, Miroslavu Svítkovi, Jarmile Špačkové a Aloisu Sassmannovi

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury,

.

© Spolek sběratelů a přátel exlibris, 2024

ISBN 978-80-908

OBSAH

2	EDITORIAL
9	PŘÁNÍ SBORNÍKU NA CESTU WISHING TO ALMANAC FOR THE JOURNEY
18	• Alois Sassmann PĚT GENERACÍ BOUDŮ INTERMEZZO Z RODINNÉHO ALBA
31	• Karel Žižkovský VLAK DO NEBE
38	• Alois Sassmann STANISLAV HLINOVSKÝ / STO LET OD NAROZENÍ
40	• Jiří Hlinovský STANISLAV HLINOVSKÝ
42	• Petr Brátka ZA VÝTVARNÝM DÍLEM STANISLAVA HLINOVSKÉHO
44	• ŽELEZNIČÁŘ-VÝTVARNÍK
48	• Helena Knoblochová BOHUSLAV KNOBLOCH
53	• Karel Žižkovský TAK UŽ K TOBĚ DO DÍLNY OKNEM NEPOLEZU, BŮŽO!
58	• Alois Sassmann JAROSLAV LUKAVSKÝ
64	• Jaroslav Kopecký JIŘÍ WINTER NEPRAKTA – 100
72	• Karel Žižkovský POZAPOMENUTÝ UMĚLEC JAROSLAV VODRÁŽKA
78	• Ivo Barteček PRO VLAST / OSMDESÁTÉ VÝROČÍ ÚMRTÍ VOJTĚCHA PREISSIGA
88	• František Dvořáček MILOŠ KAČÍREK / ILUSTRÁTOR TASOVSKÉ KRONIKY
96	• Karel Žižkovský GENIUS DŘEVORYTU ZDENĚK MĚZL
104	• Pavel Beneš DANIELA BENEŠOVÁ / MAMI, KOUKEJ NĚCO DĚLAT!
108	• Gustav Erhart JAN KONŮPEK

OBSAH

- 112 • Felix Černoch
JUBILEA MÝCH FAVORITŮ.
- 116 • Karel Kropík
JIŘÍ ŠLITR
- 120 • Pavel Šmidrkal
SNESENO Z PODKROVÍ
- 122 • Jaroslav Čada
GENNADIJ ALEXANDROV
- 130 • František Dvořáček
JAROSLAV ŠVÁB / KNÍŽE ČESKÝCH GRAFIKŮ
- Jana Parýzková
EXLIBRIS S PŘÍBĚHEM / TOYEN – HEISLER – STEINER
- 136 GRAFICKÉ MINIATURY Z PRODUKCE LYRY PRAGENSIS V LETECH 1990–1999
- 141 GRAFICKÉ MINIATURY Z PRODUKCE LYRY PRAGENSIS V LETECH 2000–2006
- 151
- 158 • Martina Vyšohlídová
SBÍRKA EXLIBRIS JINDRY IMLAUFA V KNIHOVNĚ NÁRODNÍHO MUZEA
- 164 • Pavel Šmidrkal
EXLIBRIS ULETĚLA
- 166 VĚTVE--KMENY--KOŘENY
- 174 ŽIVOT A DÍLO OLDŘICHA PÁLENÍČKA SE UZAVŘELY...
- 176 VĚNOVÁNO JUBILUJÍCÍM HISTORICKÝM OSOBNOSTEM
- Alois Sassmann
JUDR. FRANZ KAFKA NA EXLIBRIS A VOLNÉ GRAFICE
- 181 OSOBNOSTI V ZRCADLE UMĚLÉ INTELIGENCE...
- 182 ZE ŽIVOTA SPOLKU...
- 188 KALENDÁRIUM / JUBILANTI 2024.
- 189 MALÉ SHRNUŤÍ / SMALL SUMMARY
- 191 • Miroslav Petřík
SLOVO PŘEDSEDY

Přání Sborníku na cestu...

Rok s rokem se sešel a do rukou členů SSPE se dostává v pořadí již sedmý *Sborník pro exlibris a drobnou grafiku* po obnovení tradice jeho vydávání v roce 2018. O něco menší tradici má i tento úvodní text, ve kterém chce redakce popřát svému malému skromnému, leč snad dobrému dílu šťastnou a dlouhou cestu současnosti i budoucnosti lidské společnosti a jejích kultury. Popřát mu co nejvíce poučených a spokojených čtenářů. Popřát mu, aby bylo inspirací k přemýšlení nejen o exlibris a drobné grafice.

Obdobím, do kterého budeme jako členové SSPE a první čtenáři Sborníku vstupovat, končí první čtvrtina XXI. století. Grafika a grafická tvorba jsou tu s námi od XVI. století, kdy se společně s nastupujícím knihtiskem vstoupila na *teatrum mundi* a stala se šířitelem poznání a krásy. Nejprve byly grafické listy doplněné latinskými citáty exkluzivními dárky pro vzdělané lidi a nobilitu. Grafické listy byly ozdobou honosných interiérů. S rozvojem knihtisku se doslova rychlostí blesku začaly dostávat k lidem prostřednictvím ilustrací v knihách naučných a historických, spisech o architektuře, cestopisech, ale i knihách náboženských a beletristických. Následovaly nejrůznější další tisky, dobové noviny, naučné a kratochvilné kalendáře, politická satira, politické a reklamní letáky a mnohé další. Důležitou funkcí grafických děl byla funkce dokumentační, například popisy nejrůznějších tzv. festivit a jiných neobvyklých událostí. V neposlední řadě můžeme hovořit i o prvních tištěných exlibris.

Grafika se stala nedílnou součástí kultury,

*Výtvarné umění je pro společnost
lékem na nejhorší chudobu ducha,
na mravní úpadek vědomí...*

R.G. Collingwood

umění a spoluvůrcem informačně vizuální platformy své doby. Její protagonisté, kreslíři a rytci, přestali být pouhými řemeslníky, ale stali se umělci a významnými členy malířských cechů. Grafická díla se stala velmi brzy předmětem sběratelské vášně v různých společenských, profesionálních a zájmových kruzích.

Expanze grafiky v XVI. století byla samozřejmě spojena i se zvyšujícími počty kusů jednotlivých grafických děl, její snižující se cenou a vyšší dostupností pro stále širší vrstvy obyvatelstva. To bylo spojeno s rozvojem knihtiskařských technologií a technologií. Stejnou expanzi zaznamenal vývoj a kvalita grafických technik. Původní dřevoryty byly stále více nahrazovány lepty a mědirytinami. Jakkoliv základem pro rytinu byly nepochybně kvalitní kresby, objevily se i brilantní kresby, zvané *federkunststuck*, které napodobovaly grafiky.

XVI. století bylo i obdobím hledání podstaty výtvarného umění ve kterém se projevil novoplatónské myšlenky, že umělec vlastně zprostředkovává jakousi Božskou ideu, která je ukryta v interpretované skutečnosti. Tato Božská idea dostala pojmenování *disegno*, což v původním významu znamenalo *kresba*. Ovšem tehdy byla právě kresba chápána jako odraz vnitřní umělecké ideje. Dnes nese přední italský časopis o designu právě název *Disegno* a je patrné v kolika současných pojmech je staré *disegno* obsaženo. Kolem tohoto pojmu se objevila bohatá diskuse, *disegno* bylo dále děleno na nejvyšší *disegno divino*, nižší *disegno angelico*, a ještě nižší *disegno humano*. Existovalo *disegno interno* a *disegno esterno*, což byla právě samotná kresba. V roce 1563 byla